

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Natura 2000-plan 2010-2015

Åmose, Tissø, Halleby Å og Flasken

Natura 2000-område nr. 157
Habitatområde H138
Fuglebeskyttelsesområde F100

Kolofon

Titel:

Natura 2000-plan 2010-2015.
Åmose, Tissø, Halleby Å og Flasken
Natura 2000-område nr. 157
Habitatområde H138
Fuglebeskyttelsesområde F100

Emneord:

Habitatdirektivet, Miljømålsloven, målsætninger, indsatsprogram, Natura 2000-planer, H138, F100

Udgiver:

Miljøministeriet, Naturstyrelsen

Ansvarlig institution:

Naturstyrelsen
Ny Østergade 7-11
4000 Roskilde
www.naturstyrelsen.dk

Copyright:

Naturstyrelsen, Miljøministeriet

Sprog:

Dansk

År:

2011

ISBE nr.

978-87-7091-394-2

ISBN nr.

978-87-7091-395-9

Dato:

1. december 2011

Forsidefoto: Tissø østbred. Fotograf: Peter Leth.

Resume:

Natura 2000-plan for Åmose, Tissø, Halleby Å og Flasken (nr. 157). Natura 2000-planen skal sikre gunstig bevaringsstatus for områdets udpegede arter og naturtyper. Området og truslerne mod de udpegede naturtyper og arter beskrives, og der fastlægges målsætninger og indsatser for naturtyperne og arterne. Der foretages en strategisk miljøvurdering af planen.

Må citeres med kildeangivelse

Indhold

Forord	4
Natura 2000-planlægning.....	5
<i>Natura 2000-planen er bindende for myndighederne</i>	5
Områdebeskrivelse	6
Trusler mod områdets naturværdier.....	10
Igangværende pleje og genopretning	13
Tilstand og bevaringsstatus/prognose	15
<i>Vurdering af tilstand</i>	15
<i>Vurdering af bevaringsstatus/prognose</i>	18
Målsætning	21
<i>Overordnet målsætning for Natura 2000-området</i>	22
<i>Konkrete målsætninger for naturtyper og arter</i>	23
<i>Modstridende interesser</i>	23
Indsatsprogram	24
<i>Generelle retningslinjer</i>	24
<i>Konkrete retningslinjer</i>	25
<i>Forslag til virkemidler</i>	26
Sammenhæng og synergi med vandplan	26
Strategisk miljøvurdering	27
Bilag 1. Kort over Natura 2000-områdets placering og afgrænsning....	28
Bilag 2. Opsummering af Natura 2000-planen og mulige virkemidler ..	29
Bilag 3. Væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver.....	30
Bilag 4. Miljørapport for Natura 2000-planen.....	34

Foto: Claus Bjørn Larsen

Danmarks VIP-natur får egen bodyguard

Hvad har Skagens Gren, Silkeborgskovene og det Sydfynske Øhav til fælles? Eller klokkefrøen, fiskeørnen og gråsælen? De er alle en del af Danmarks særligt værdifulde natur, som vi er forpligtet til at passe godt på. Det samme gælder strandengen, højmosen og boblerevet. Natura 2000-områderne er et netværk af naturområder i EU, der indeholder særligt værdifuld natur set i et europæisk perspektiv. Natura 2000 skal sørge for, at alle 27 EU-lande drager omsorg for egne truede dyr, planter og natur.

Danmark har i alt 246 Natura 2000-områder. Hvert område får nu sin helt egen naturplan, der skal fungere som bodyguard. Det er i alt for mange år gået tilbage for naturens mangfoldighed. Nu skal planerne sørge for, at staten, kommuner og lodsejere drager omsorg for de naturtyper og plante- og dyrearter, der er truede sårbare eller sjældne i EU.

Ny natur på vej

Naturplanerne er den hidtil største naturindsats, der nogensinde er sat i værk i Danmark. Budgettet er ca. 1,8 mia. kroner og vil i stor udstrækning blive finansieret af EU's landdistriktsmidler. Den planlagte indsats dækker ca. 1.600 km², hvoraf de 40 km² er ny natur.

Der er planlagt hundredvis af nye vandhuller, som vil sikre levesteder for padder som klokkefrøen og vandsalamanderen. 200 km² løvskov skal beskyttes mod rydning, og flere hule, gamle og døde træer vil give levesteder for svampe, flagermus og insekter. Fiskeri på havet skal reguleres, så de unikke danske boblerev sikres mod at blive ødelagt af fiskeredskeer, og danske højmoser skal igen have mulighed for at få det bedre. Lige nu er de truet af udtørring og tilgroning. Med naturplanerne skal der ryddes krat og buske og gives bedre og mere naturlige vandforhold.

Tilbagegangen stoppes

Som ny miljøminister er jeg glad for, at vi nu har en plan for at stoppe naturens tilbagegang i Natura 2000-områderne. Der må ikke ske yderligere skade på naturen. Planerne har været for længe undervejs under VK-regeringen. Natura 2000-områderne blev udpeget i årene 1998-2004, og tilbagegangen skulle være standset allerede sidste år.

Danmarks nye SRSF-regering vil føre en mere aktiv og fremsynet naturpolitik. De 246 Natura-områder har nu hver en bodyguard, mens regeringen laver en plan for hele Danmark. Naturplan Danmark skal sætte ambitiøse mål – ikke blot for den natur som findes i Natura 2000-områderne, men for hele den danske natur.

Lad os så komme i gang !

Med venlig hilsen
miljøminister Ida Auken

Natura 2000-planlægning

EU's Natura 2000-direktiver (Fuglebeskyttelses- og Habitatdirektiverne) forpligter Danmark til at gøre den nødvendige indsats for at sikre eller genoprette en række sjældne, truede eller karakteristiske naturtyper og arter. Gennem en målrettet indsats i de udpegede Natura 2000-områder bidrager Danmark til at sikre den europæiske natur og dens mangfoldighed.

Med henblik på at prioritere den nødvendige indsats udarbejder Naturstyrelsen en Natura 2000-plan, der dækker hvert af de udpegede beskyttelsesområder. Natura 2000-planen er en sammenfattende plan, som både indeholder Natura 2000-skovplan for de skovbevoksede fredskovpligtige arealer og Natura 2000-plan for øvrige områder samt arter.

Planen omfatter "udpegningsgrundlaget", dvs. de naturtyper og arter, som området er udpeget for. Natura 2000-planens indhold er vist i figur 1.

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne

Natura 2000-planen er bindende, således at alle myndigheder i deres arealdrift, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt skal lægge Natura 2000-planen til grund. Planen er vedtaget i 2011, hvorefter kommunalbestyrelserne og Naturstyrelsen udarbejder bindende handleplaner, som skal sikre gennemførelsen af Natura 2000-planen. Direkte statslig opfølgning i form af bekendtgørelser o.l. sker dog på grundlag af Natura 2000-planen. Offentlige lodsejere kan vælge at gennemføre Natura 2000-planen direkte i deres drifts- og plejeplaner.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v. på grundlag af konsekvensvurderinger mm. Der er ikke gennemført en konsekvensvurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte planer, idet der ikke i planen er taget konkret stilling til forvaltningsindsatsens præcise lokalisering eller valgt forvaltningsmetoder. Der er dog i Natura 2000-planen taget stilling til afvejning mellem modsatrettede naturinteresser i de tilfælde hvor sådanne allerede på nuværende tidspunkt i planlægningen kan forudses, og hvor en sådan afvejning er forbundet med og nødvendig for forvaltningen af området. Evt. konkrete konsekvenser af denne afvejning vil blive afklaret i forbindelse med gennemførelsen af planen og valg af virkemidler.

Natura 2000-planens målsætninger er bindende og skal desuden anvendes ved konsekvensvurdering i forbindelse med myndighedsudøvelse, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 (ændret ved bekendtgørelse nr. 1443 af 11. december 2007 med se-

Natura 2000-plan

nerede ændringer) om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

Indsatsprogrammets retningslinjer er ligeledes bindende og danner grundlag for områdets handleplan og eventuelle drifts- og plejeplaner.

Natura 2000-planen koordineres med vandplanen for hovedvandopland 2.1 Kalundborg og bliver ligesom denne revideret hvert 6. år. De dele af Natura 2000-planen, der vedrører skovbevoksede fredskovpligtige arealer, revideres dog kun hvert 12. år.

Figur 1. Opbygning af en Nature 2000-plan

Områdebeskrivelse

Natura 2000-området har et areal på 3.260 ha og afgrænses som vist på bilag 1. Natura 2000-området består af Habitatområde nr. H138 og Fuglebeskyttelsesområde nr. F100. På Naturstyrelsens hjemmeside www.naturstyrelsen.dk samt i figur 2 og bilag 2 er der angivet hvilke naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget for dette område.

Af de 3.260 ha udgør Tissø 1.200 ha. Cirka 2½% (84 ha) af arealet ejes af staten.

Fotograf: Peter Leth

Morgendis ved Halleby Ås indløb i Tissø (Halleby Bro). Bemærk faunapassagen

Fotograf: Peter Leth

Udsyn over Tissø fra sydøst med udsyn til stendysse og "terneøen"

Området er beliggende syd og sydøst for Kalundborg. Startende fra nord omfatter området Lille Åmose, som gennemløbes af Øvre Halleby å. Syd herfor ligger Danmarks fjerde største sø Tissø, som afvandes mod vest gennem Nedre Halleby Å. På sin vej passerer Nedre Halleby Å bl.a. Bjerge Enge og Fællesfolden for ved Flasken at nå Storebælt. Bøstrup Å, som bl.a. gennemløber Jødelands Mosen, Hallenslev Mose og Rye Mose er et sydfra kommende sideløb til Nedre Halleby Å.

I nord grænser området op til Natura 2000-område nr. 156, Store Åmose, Skarresø og Bregninge Å.

Åmose og Hallenslev Mose består begge overvejende af uopdyrkede arealer, men har tidligere været anvendt til tørvegravning. Store dele af arealerne ved Bjerge Enge og nedre Halleby Å er afgræssede enge og strandenge med rester af afsnørede åløb. Halleby Ås brede ud

Natura 2000-plan

munding i Storebælt er et af de få naturlige og uregulerede åudløb på Sjælland. En fortsat fri dynamik i å-udløbet er afgørende for områdets naturkvalitet.

Udløbet, som kaldes Flasken, er omgivet af strandeng, som bl.a. er et vigtigt rasteområde for gæs. For arter uden for udpegningsgrundlaget kan nævnes, at området er en vigtig ynglelokalitet for strandtudse.

Fællesfolden nord for Flasken rummer veludviklede forekomster af surt overdrev, tidvis våd eng og fugtig hede med en karakteristisk og regionalt sjælden flora med bl.a. tue-kæruld, mose-troldurt, tusindfrø, rundbladet soldug og børste-siv).

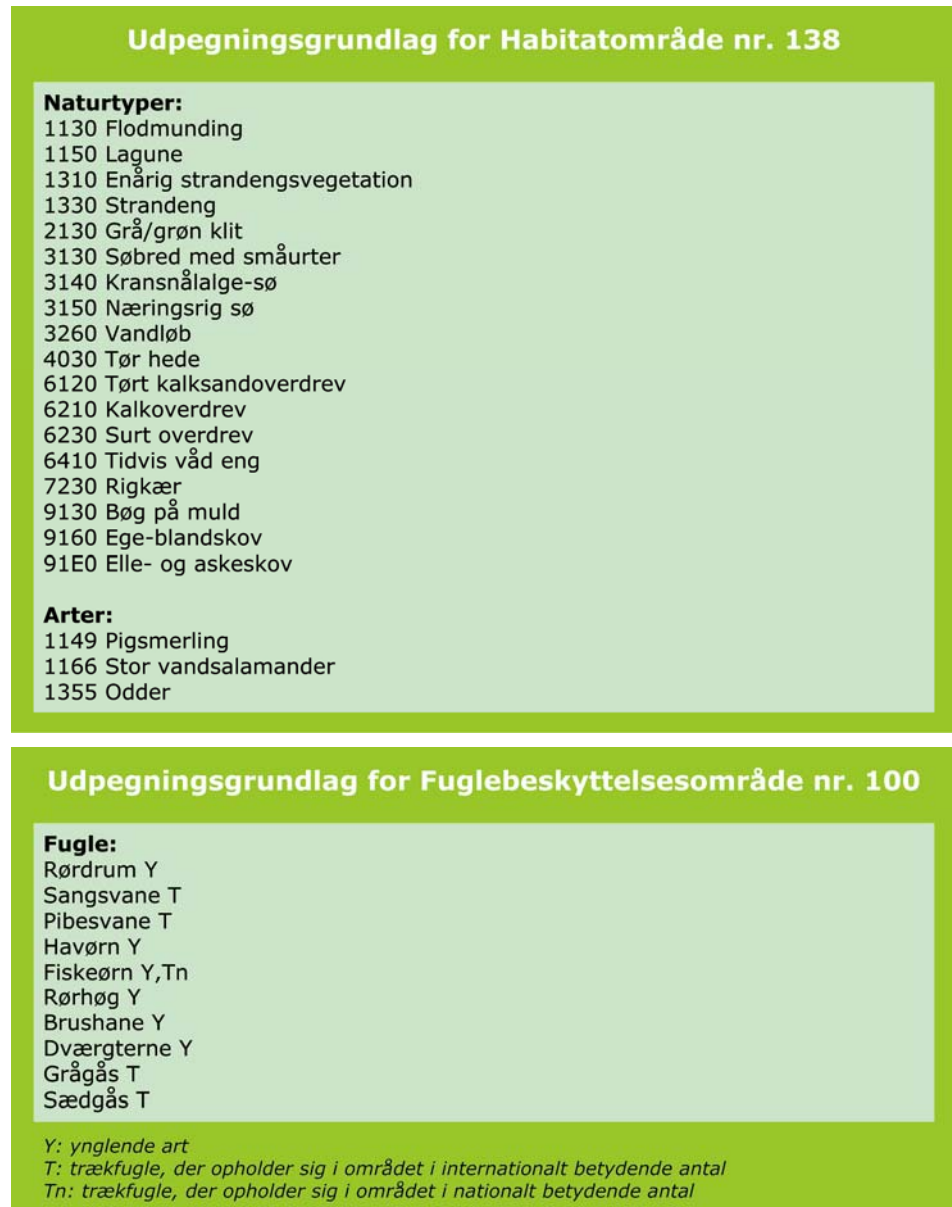

Kreaturer i potentielt brushane-terræn i Lille Åmose vest for Askevad Skov

Fotograf: Peter Leth

Natura 2000-plan

I basisanalyserne for Natura 2000-området N 157 Åmose, Tissø, Hal-leby Å og Flasken findes der en mere detaljeret gennemgang af om-rådet. Se www.naturstyrelsen.dk.

Figur 2. Naturtyper, andre arter og fugle, der udgør udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området

Af ynglefuglene på udpegningsgrundlaget har brushane i de seneste år været inde i en tilbagegang på nationalt plan. Blandt trækfuglene på udpegningsgrundlaget har grågås i de seneste år haft en fremgang på nationalt plan, mens (taiga)sædgås har været i tilbagegang.

Tissø er et vigtigt raste- og yngleområde for mange forskellige fugle. Dværgternerne yngler ved Tissø som en af de få steder herhjemme, hvor den yngler inde i landet. Tissø er nok en af landets bedste lokaliteter for Toppet Lappedykker, og er det sted på Sjælland, hvor der raster flest Pibesvaner om vinteren. I træktiderne holder mange vadefugle til på den flade sydbred mellem Sæby Kirke og Hallenslev. Fiskeørnen, der er fast gæst i træktiderne, nyder at hvile sig på bundgarnspælene ude i søen. Et havørnepar holder til i området og ses ofte ved Tissø og i Lille Åmose. Halleby Å og Tissø ruser en anseelig bestand af ynglende rørhøg.

Natura 2000-området ligger i Kalundborg Kommune og indenfor vandplanområdet hovedvandopland 2.1 Kalundborg.

Trusler mod områdets naturværdier

I det følgende afsnit skal de oplyste trusler forstås som påvirkninger af naturtyper og arter, der er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området. Trusler er i den forbindelse aktuelt forekommende og konkrete påvirkningsfaktorer, der enkeltvis eller i samvirkning vil kunne forhindre, at naturtyperne og arterne opnår gunstig bevaringsstatus. Det kan dog også være potentielle påvirkningsfaktorer i det omfang, at der er viden om, at påvirkningerne periodevis er forekommende i området, men aktuelt ikke er til stede. Aktuelle påvirkninger, der f.eks. reguleres internationalt eller i anden sammenhæng, og derfor ikke er et anliggende for Natura 2000-planen, kan også fremgå, men vil ikke være en del af denne Natura 2000-plans indsatsprogram.

Arealreduktion/fragmentering

På grund af bestandens ringe størrelse og isolation fra nabobestanderne i Jylland og i Sverige er odderen i området truet. Krydsende vejforløb udgør en trussel mod odderen og bidrager således til bestandens fragmentering.

Naturtypen tørt kalksandoverdrev er ligeledes truet pga. sit lille forekomstareal og sin isolation (se også under tilgroning).

Visse afvandede og opdyrkede lavbundsarealer gør det vanskeligt at skabe optimale livsbetingelser for områdets fugle og andre dyr på udpegningsgrundlaget. Særligt brushane har i dag ugunstige betingelser pga. et meget reduceret potentielt yngleareal.

Næringsstofbelastning

Næringsstofbelastning med kvælstof fra luften er et stort problem, som på længere sigt vil forringe naturtyper og livsmuligheder for arter, hvis truslen ikke reduceres. Således er laveste tålegrænse overskredet for alle forekomster af følgende naturtyper:

Natura 2000-plan

- Grå- og grønklit, 2130
- Søer med smårter, 3130
- Kransnålalge-sø, 3140
- Tør hede, 4030
- Surt overdrev, 6230
- Elle- og askeskov, 91E0
- Bøg på muld, 9130
- Ege-blandskov, 9160

Dertil kommer, at laveste tålegrænse for N-deposition er overskredet for en del naturligt næringsrige søer (3150), og at den lokalt kan være overskredet for en række andre naturtyper, hvis laveste tålegrænse ligger tæt på den gennemsnitlige deposition i kommunen. Dette gælder bl.a. rigkær, kalkoverdrev og tørt kalksandoverdrev.

Kvælstof fra luften overskrider også laveste tålegrænse for alle skovnaturtyper i Natura 2000-området. Den høje ende af tålegrænseintervallet vurderes at være overskredet i skovkanter og kan være overskredet i hele skoven.

Områdets flodmunding trues også af næringsstofbelastning fra land (drænvand fra gødede marker, overløb fra rensningsanlæg, spredt bebyggelse mv.). Næringsstofbelastning fra land håndteres via vandplanlægningen.

Tilgroning

Rigkær trues af tilgroning med især tagrør og store starrer. Tilsvarende er en del af forekomsten af tørt kalksandoverdrev (6120) truet af tilgroning, da den ligger udenfor græsningsfold.

Tilgroning er også en trussel mod områdets grønklit og tør.

Tilgroning truer endvidere Natura 2000-områdets potentielle yngleområder for brushane.

Uhensigtsmæssig hydrologi

Afvanding af lavbundsarealer forringer livsbetingelserne for en række arter på udpegningsgrundlaget, således bl.a. rørdrum, rørhøg og brushane.

Fotograf: Peter Leth

Udsigt fra nord over omdriftsarealer på Flodholm syd for Øresø

Reguleringen af vandstanden i Tissø kan betyde at "fugleøerne" i søens sydende står under vand i dele af yngletiden (det skete 2007), med hvilket betyder at æg og unger drukner og dværgterne derfor får en ringe ynglesucces det pågældende år.

Uhensigtsmæssig drift

Fotograf: Peter Leth

Pigsmerling

Grødeskæring og bundoprensninger i områdets vandløb forringer betingelserne for vandløbenes naturlige flora og fauna. Det forringer også åløbenes fysiske tilstand og den naturlige hydrologi på lavbundsarealerne langs vandløbene. Alt sammen til ugunst for pigsmerling og

odder, men også for de fuglearter, som er afhængige af fugtige lavbundsarealer (brushane, rørdrum, rørhøg).

Intensiv skovdrift kan medføre, at skovnaturtyper forringes eller ødelægges. Der er i øvrigt en utilstrækkelig beskyttelse af skovnaturtyper mod bl.a. konvertering til skovnaturtyper, der ikke er omfattet af habitatdirektivet.

Invasive arter

Rynket rose truer området's naturlige klitvegetation. Kæmpebjørneklo truer især den naturlige flora og fauna i området's lavbundsarealer.

Forstyrrelser

Forstyrrelser eksempelvis i form af u hensigtsmæssig rekreativ færdsel omkring potentielle yngletræer for havørn og fiskeørn udelukker ynglesucces, og vil derfor forhindre gunstig bevaringsstatus for arterne i området.

Hyppig sejlads, menneskelig færdsel og i særdeleshed tilstedeværelsen af løse hunde, vil normalt være uforeneligt med odderens krav til yngleområde. Særligt sårbare er små bestande med små og fragmenterede levesteder. Det vurderes derfor, at nævnte aktiviteter på visse steder i natura 2000-området kan være i konflikt med odderinteresserne og således forringe muligheden for at opnå gunstig bevaringsstatus for arten.

Igangværende pleje og genopretning

Der er i 2006 indgået MVJ-aftaler om pleje eller drift på 527 ha græs- og naturarealer i området. Endvidere har Vestsjællands Amt udarbejdet egentlige naturplejeplaner for fire arealer på tilsammen 67 ha.

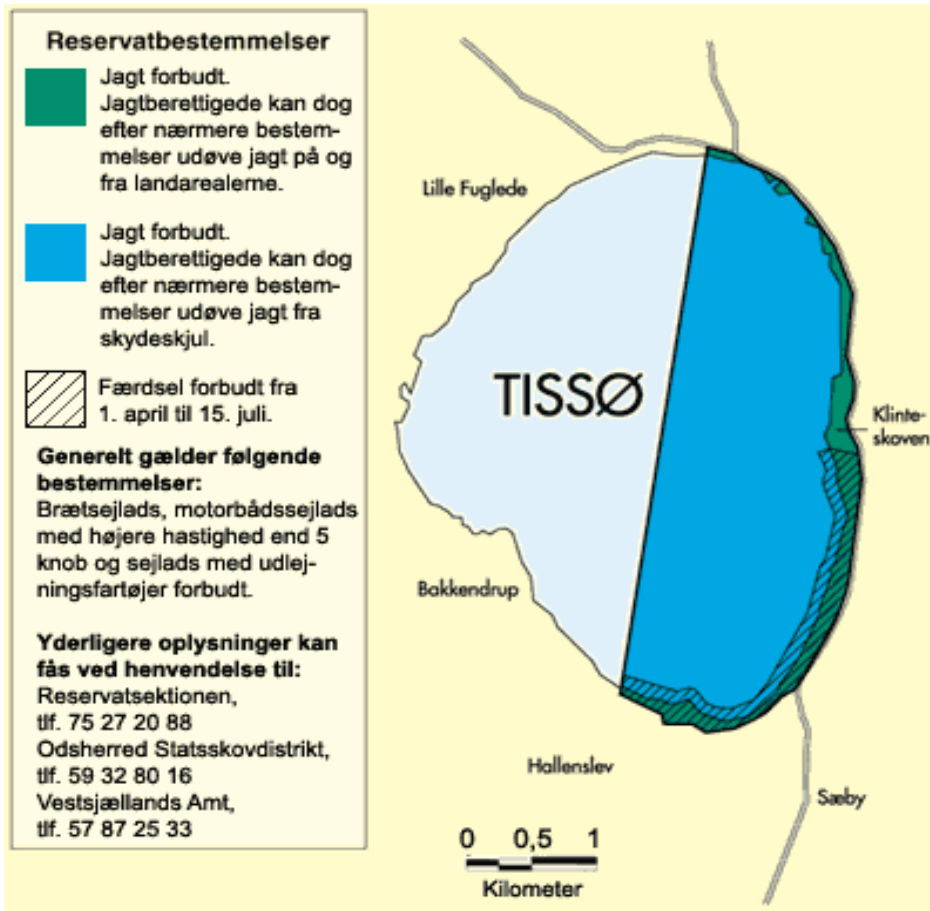
Det drejer sig om et område i Lille Åmose, hvor der er fjernet krat og etableret græsning (plejeplan nr. 81), kratrydning og afgræsning langs Tissøs nordlige bred (plejeplan nr. 90), kreaturgræsning og genskabelse af eng i Ulstrup Mose (plejeplan nr. 44) samt en ikke realiseret plejeplan (nr. 7) for overdrev ved Sæbygård.

Vestsjællands Amt etablerede cirka 1996 fem oddervenlige faunapasager i området.

I forbindelse med at Vestsjællands Amt gav tilladelse til at indvinde overfladevand fra Tissø blev der, af hensyn til naturen langs bredden af søen, lavet en ændret opstemningspraksis ved fraløbet fra Tissø og der blev etableret/stabiliseret et antal "terneøer" i sydenden af søen.

Natura 2000-plan

Kalundborg Kommune har i forbindelse med høringen 14/1 – 11/3 2010 ("forhøringen") oplyst følgende pleje- og naturgenopretningsaktiviteter i Natura 2000-området i perioden 2007-09:

I folde langs Tissøs syd- og østbred er der løbende i 2007 og 2008 foretaget rydning og hegning på et areal af ca. 1 ha. I 2009 er de tre fugleøer ved Tissøs sydøstbred genetableret med et overfladeniveau i kote 1,60.

Den østlige halvdel af Tissø blev i 1998 udlagt som vildtreservat. Reservatordningen omfatter bestemmelser om jagt og færdsel. Jagt på vandfugle er som hovedregel forbudt. Brætsejlads, motorbådssejlads med højere hastighed end 5 knob samt sejlads med udlejningsfartøjer er forbudt. Færdsel er af hensyn til ynglende fugle forbudt i yngletiden.

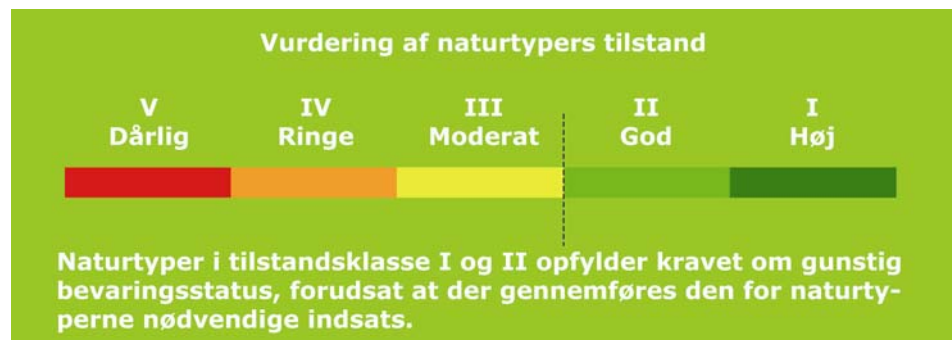
Tilstand og bevaringsstatus/prognose

For nogle naturtyper er der udviklet et system til vurdering af den enkelte naturtypes aktuelle tilstand, som er et udtryk for typens aktuelle naturindhold og en række andre målbare faktorer.

Bevaringsstatus for naturtyper og arter er derimod en vurdering af, hvordan deres tilstand vil være i fremtiden, såfremt der ikke sker ændringer i udnyttelsen og i de trusler, der eksisterer i dag. Der er således tale om en prognose for arternes og naturtypernes udviklingsretning. I de følgende afsnit er der nærmere beskrevet tilstand og bevaringsstatus/prognose for områdets naturtyper og arter.

Vurdering af tilstand

Der er foretaget en vurdering af tilstanden i 23 lysåbne naturtyper og 10 skovnaturtyper. Naturtyperne er kortlagt i dels basisanalyserne, dels i en efterfølgende kortlægning. Desuden er tilstanden vurderet for udvalgte forekomster af 5 søtyper. Vurderingen bygger på et system, der inddeler forekomster af Habitatdirektivets naturtyper i 5 tilstandsklasser (figur 3), hvor I (høj) er bedst og V (dårlig) er værst. Som led i beregningen af tilstanden beregnes både et artsindeks, baseret på indholdet af plantearter i en cirkel med radius 5 m og et strukturindeks baseret på vegetationshøjden, opvækst af vedplanter, forekomst af drængrøfter m.m. For skovnaturtyperne baseres strukturindeks bl.a. på omfang af jordbearbejdning, afvandingsforhold, forekomst af invasive arter og træcronernes lagdeling i forskellige etager.

Figur 3. Tilstandsklasser for naturtyper

Strukturindeks og artsindeks for den enkelte naturtype vægtes sammen med naturtypens tilstandsklasse på arealet. Et højt strukturindeks kombineret med et lavt artsindeks viser, at naturarealet har forudsætninger for et højt naturindhold, men at de karakteristiske arter ikke er til stede. Et højt artsindeks kombineret med et lavt strukturindeks kan anvendes som et redskab til at lokalisere artsrige forekomster med et stort behov for pleje eller anden indsats.

Natura 2000-plan

Tilstanden af områdets habitatnaturtyper fremgår af nedenstående skema. Naturtyperne er listet yderst til venstre. De følgende kolonner viser for hver naturtype arealfordelingen på de 5 tilstandsklasser for henholdsvis art-, struktur- og naturtilstand.

Artsindekset udtrykker hvor intakt artssammensætningen er for den pågældende naturtype. Kort fortalt betyder artsklasse I, at et område rummer mange følsomme og karakteristiske arter.

Strukturindekset udtrykker hvor optimal den fysiske og forvaltningsmæssige tilstand er. Kort fortalt betyder strukturklasse I, at området forvaltes optimalt og de fysiske strukturer (f.eks. store sten, terrænhældning, loer, engmyretuer, lav vegetation mv.) er til stede.

Naturindekset er et vægtet gennemsnit af arts- og strukturindekset. I beregningen af naturindekset benyttes et forsigtighedsprincip, hvor det laveste indeks vægtes højest. Et højt strukturindeks kombineret med et lavt artsindeks viser, at naturarealet har forudsætninger for et højt naturindhold, men at de karakteristiske arter ikke er til stede. Et højt artsindeks kombineret med et lavt strukturindeks kan anvendes som et redskab til at lokalisere artsrige forekomster med et stort behov for pleje eller anden indsats.

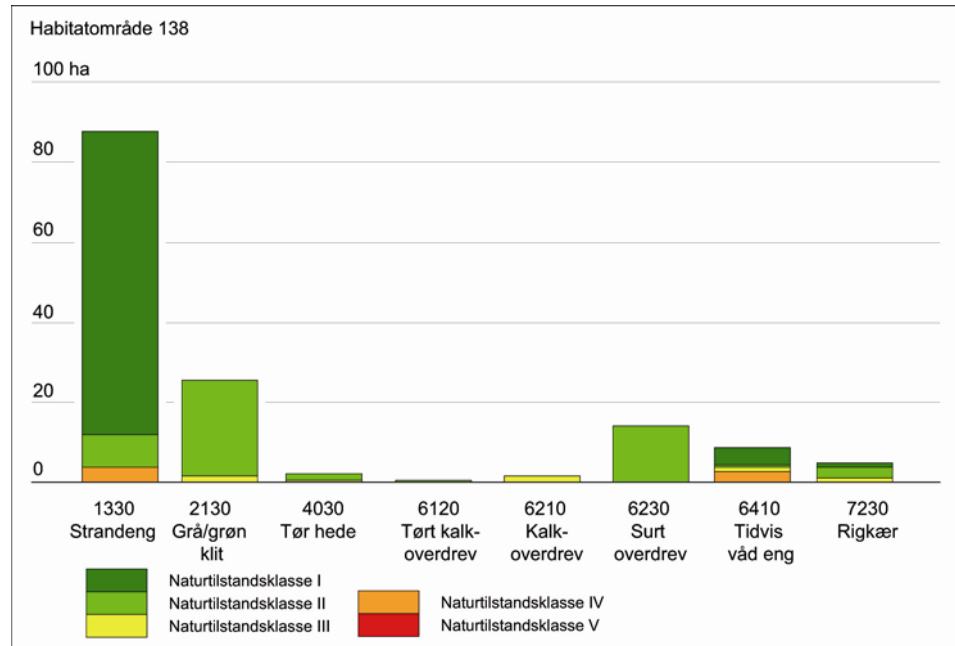
Bemærkelsesværdigt er især de relativt store forekomster af strandeng (88 ha) og surt overdrev (14 ha) med god eller høj naturtilstand. Næsten alle disse forekomster findes i området omkring Flasken. Bemærkes skal også forekomsten af fine rigkær langs Tissøs bredder (ca. 4 ha) og små forekomster af tør hede langs Nedre Halleby Å, hvor den passerer Ornum.

Der er kortlagt og tilstandsvurderet i alt 2,79 ha søtyper. For søtypen Kransnålalge-sø (3140) er 0,21 ha (2 stk.) vurderet til tilstandsklasse II og 0,16 ha (3 stk.) til klasse III, mens søtypen Næringsrig sø (3150) omfatter 1,23 ha (17 stk.) i tilstandsklasse 2 og 0,65 ha (8 stk.) i klasse III.

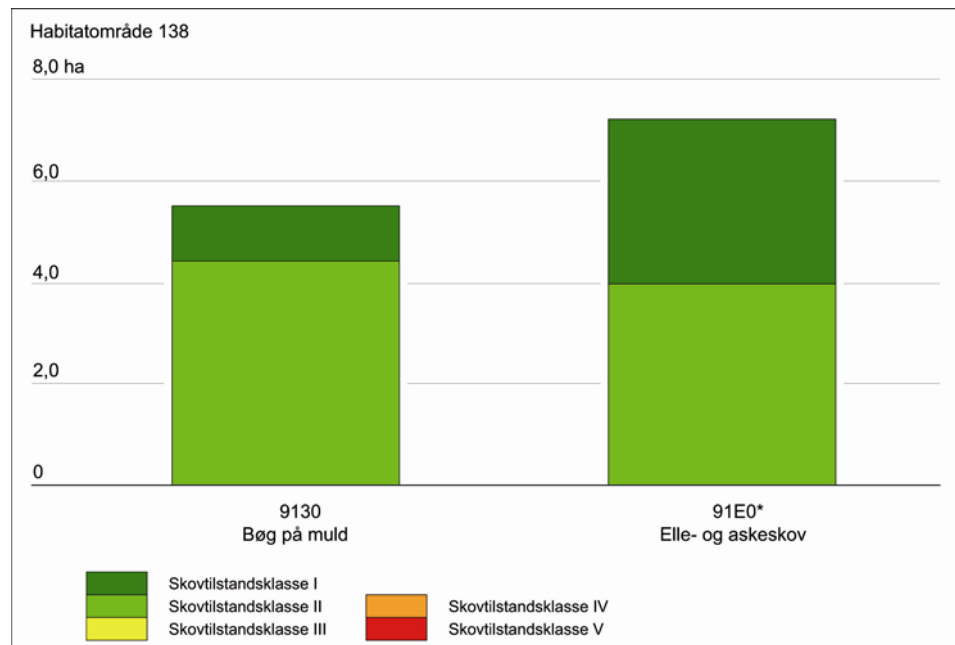
Der er endnu ikke udviklet et system til vurdering af tilstanden for en række lysåbne naturtyper, søer, vandløb, marine naturtyper samt fugle og andre arter.

Natura 2000-plan

I figur 4 er vist natur/skovtilstanden for Natura 2000-områdets naturtyper. Kun en mindre del af vandhullerne er tilstandsvurderet og er derfor ikke medtaget i figuren.

Figur 4a. Naturtilstand for de af Natura 2000 områdets lysåbne naturtyper, som er tilstandsvurderet

Figur 4b. Skovtilstand for de af Natura 2000 områdets skovnaturtyper, som er tilstandsvurderet

Natura 2000-plan

Habitatområde 138

Naturtype	Naturtilstandsklasse (ha)				
	I	II	III	IV	V
1330 strandeng	76,1	8,1		4,0	
2130 grå/grøn klit		23,7	1,8		
4030 tør hede		2,0	0,3		
6120 tørt kalksandoverdrev		0,4			
6210 kalkoverdrev		0,2	1,5		
6230 surt overdrev		14,1	0,1		
6410 tidvis våd eng	4,3	0,6	1,2	2,5	
7230 rigkær	1,0	2,9	0,9		
Hovedtotal	81,4	52,0	5,8	6,5	

Tabellen viser de tilstandsvurderede lysåbne naturtypers fordeling i ha på naturtilstandsklasse

Skovnaturtyperne i området har følgende naturtilstand:

Habitatområde 138

Naturtype	Skovtilstandsklasse (ha)				
	I	II	III	IV	V
9130 bøg på muld	1,08	4,4			
9160 ege-blandskov					
91D0 skovbevokset tørvemose		2,64			
91E0 elle- og askeskov		7,18			
Hovedtotal	1,08	14,22			

Tabellen viser de tilstandsvurderede skovnaturtypers fordeling i ha på skovtilstandsklasse

Se kort med tilstandsvurdering af de enkelte naturforekomster på www.naturstyrelsen.dk under "Se på kort".

Der er i området kortlagt 1,0 ha. 9160 Egeblandskov. Af tekniske årsager er skovtilstanden ikke vurderet.

Der er endnu ikke udviklet et system til vurdering af tilstanden for en række lysåbne naturtyper, marine naturtyper, større søer, vandløb samt fugle og andre arter.

Vurdering af bevaringsstatus/prognose

Miljømålsloven og skovloven fastsætter som et overordnet mål, at naturtyper og arter, som Natura 2000-områderne er udpeget for, skal have en gunstig bevaringsstatus. Gunstig bevaringsstatus er defineret i Habitatdirektivet (figur 5).

Gunstig bevaringsstatus

En naturtypes "bevaringsstatus" anses for "gunstig", når

- det naturlige udbredelsesområde og de arealer, det dækker inden for dette område, er stabile eller i udbredelse, og
- den særlige struktur og de særlige funktioner, der er nødvendige for dets opretholdelse på langt sigt, er til stede og sandsynligvis fortsat vil være det i en overskuelig fremtid, samt når
- bevaringsstatus for de arter, der er karakteristiske for den pågældende naturtype, er gunstig

En arts "bevaringsstatus" anses for "gunstig", når

- data vedrørende bestandsudviklingen af den pågældende art viser, at arten på langt sigt vil opretholde sig selv som en levedygtig bestanddel af dens naturlige levesteder, og
- artens naturlige udbredelsesområde hverken er i tilbagegang, eller der er sandsynlighed for, at det inden for en overskuelig fremtid vil blive mindsket, og
- der er og sandsynligvis fortsat vil være et tilstrækkeligt stort levested til på langt sigt at bevare dens bestande

Figur 5. Habitatdirektivets definition af gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau for naturtyper og arter

Gunstig bevaringsstatus skal generelt opnås inden for hver af Danmarks to biogeografiske regioner, nemlig den kontinentale og den atlantiske region. Gunstig bevaringsstatus skal dog ifølge EU's vejledning til direktivets artikel 6 også anvendes på de enkelte Natura 2000-områder, men der findes ingen retningslinjer for, hvorledes denne vurdering skal foretages. Den første Natura 2000-plan laves på grundlag af tilgængelig viden og derfor alene ud fra en prognose for de enkelte naturtyper og arters udvikling.

Prognosen for de kortlagte naturtyper er bestemt på områdeniveau ud fra de enkelte forekomsters natur/skovtilstand og aktuelle trusler og inddeles i *gunstig* eller *ugunstig prognose*. Naturtyper i tilstandsklasse I (høj tilstand) eller II (god tilstand) har en gunstig prognose, hvis det vurderes, at tilstanden også kan opretholdes på langt sigt. I mange tilfælde forudsætter det, at der gennemføres den for naturtyperne nødvendige indsats i form af naturpleje, begrænsning af næringsstofftilførsel, forbedring af hydrologiske forhold m.m.

Prognosen for de øvrige naturtyper og alle arterne er baseret på den bedste tilgængelige viden. Her benyttes begreberne vurderet gunstig, vurderet ugunstig og ukendt prognose.

I Natura 2000-området er der foretaget følgende vurdering af prognosen for naturtyper og arter:

Natura 2000-plan

Prognosen er gunstig eller vurderet gunstig for:

- 1330 Strandeng bl.a. fordi over 75% af forekomsterne har en god strukturtilstand og fordi tilstanden vurderes at kunne opretholdes på lang sigt.
- 6210 Kalkoverdrev bl.a. fordi over 75% af forekomsterne har en god strukturtilstand og fordi tilstanden vurderes at kunne opretholdes på lang sigt.
- 7230 Riggær bl.a. fordi over 75% af forekomsterne har en god strukturtilstand og fordi tilstanden vurderes at kunne opretholdes på lang sigt.

Prognosen er ugunstig eller vurderet ugunstig for:

- 1130 Flodmundinger pga. næringstofbelastning mv.
- 1150 Lagune pga. næringstofbelastning mv.
- 2130 Grå/grøn klit pga. dårlig strukt. og N-dep. over laveste tålegrænse
- 3130 Søbred med småurter pga. næringstofbelastning
- 3140 Kransnålalge-sø pga. næringstofbelastning
- 3150 Næringsrig sø pga. næringstofbelastning
- 3260 vandløb pga. dårlig fysik, miljøfremmede stoffer mv.
- 4030 Tør hede pga. kvælstofdeposition over laveste tålegrænse
- 6120 Tørt kalksandoverdrev pga. væsentlig tilgroningstrussel
- 6230 Surt overdrev pga. kvælstofdeposition over laveste tålegrænse
- 6410 Tidvis våd eng pga. dårlig struktur (tilgroning)
- 9130 Bøgeskove på muldbund pga. kvælstofdep. over laveste tålegrænse
- 9160 Ege-blandskov pga. kvælstofdeposition over laveste tålegrænse
- 91E0 Elle- og askeskove pga. kvælstofdeposition over laveste tålegrænse
- Odder pga. fragmentering, forstyrrelser
- Fiskeørn pga. forstyrrelser
- Brushane pga. arealreduktion, tilgroning, uhensigtsm. hydrologi

Prognosen er ukendt for:

- 1310 Enårig strandengsvegetation da naturtypen ikke er kortlagt
- Pigsmerling da artens levesteder ikke er kortlagt
- Stor vandsalamander da artens levesteder ikke er kortlagt
- Rørdrum pga. utilstrækkeligt datagrundlag
- Havørn pga. utilstrækkeligt datagrundlag
- Rørhøg pga. utilstrækkeligt datagrundlag
- Dværgterne pga. utilstrækkeligt datagrundlag
- Pibesvane (rastende) pga. utilstrækkeligt datagrundlag
- Sangsvane (rastende) pga. utilstrækkeligt datagrundlag
- Sædgås (rastende) pga. utilstrækkeligt datagrundlag
- Grågås (rastende) pga. utilstrækkeligt datagrundlag

Målsætning

Det overordnede mål er at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget i de enkelte Natura 2000-områder (jf. dog nedenfor om eventuelle modstridende interesser).

Der opstilles en **overordnet målsætning** for området. Den overordnede målsætning angiver det overordnede sigte for, hvorledes området skal udvikle sig både for at sikre områdets integritet og en gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper. Målsætningen skal endvidere fremhæver de naturtyper og arter, der udgør den største arealandel af området, og endelig fremhæves forekomster af naturtyper og arter, der har stor vigtighed på nationalt og/eller biogeografisk niveau. En vurdering af denne betydning foretages efter følgende kriterier:

- Stort areal, levested eller bestand
- Få forekomster
- Truede naturtyper og arter
- Særlige danske ansvarsområder

Der opstilles desuden mere **konkrete målsætninger**, der fastlægger de langsigtede mål for udviklingen i areal og tilstand for de enkelte naturtyper og arters levesteder. Målfastsættelsen tager udgangspunkt i den tilstand, som er vurderet for naturtyper og arters levested efter tilstandsvurderingssystemet. Hvor der ikke er udviklet et sådant system, skal gunstig bevaringsstatus sikres eller genoprettes på baggrund af bedste faglige viden. Da der endnu ikke er udviklet et tilstandsvurderingssystem til brug for vurdering af areal og tilstand af levestederne for fuglearterne, er fastsættelse af målsætningen for de enkelte fuglearter på udpegningsgrundlaget sket på baggrund af en vurdering af, om størrelsen og kvaliteten af levestedet kan rumme bestanden, og ikke på om bestanden rent faktisk er til stede. De i planen angivne bestandsstørrelser er fastsat på baggrund af den officielle danske indmelding til EU.

Såvel overordnet målsætning som de konkrete målsætninger rækker ud over 1. planperiode og beskriver en tilstand, der tager hensyn til potentialet i de lokale naturforhold. Målsætningerne afspejler desuden en afvejning af eventuelle modstridende interesser efter retningslinjer angivet i By- og Landskabsstyrelsen 2009: "Retningslinjer for den statslige Natura 2000-planlægning: Målfastsættelse og indsatsprogram".

Truede arter og naturtyper

I Åmose, Tissø, Halleby Å og Flasken-området findes en række truede arter og naturtyper, som har stor vigtighed på national og biogeografisk niveau. Disse naturtyper og arter som nedenfor er listet under fire væsentlighedskriterier vil få særligt fokus i områdets overordnede målfastsættelse.

Natura 2000-plan

Truede naturtyper og arter:

- 4030 Tør hede
- 6120 Tørt kalksandoverdrev
- 6210 Kalkoverdrev
- 6230 Surt overdrev
- 6410 Tidvis våd eng
- 7230 Riggær
- 91E0 Elle- og askeskove
- Odder
- Brushane
- Dværgterne.

Sjældne forekomster (færre end tre steder i Danmark):

- Flodmunding.

Særlige danske ansvarsområder:

- Pibesvane (trækfugle)
- Sangsvane (trækfugle)
- Sædgås (trækfugle)
- Grågås (trækfugle).

Arealmæssigt dominerende naturtyper:

Arealmæssigt er området domineret af især Tissø (ca. 1.200 ha). Området rummer endvidere betydelige strandeng-arealer, ca. 30 km vandløb samt et stort antal hektar lavbundsarealer, som ikke kan klassificeres som en bestemt habitatnaturtype, men som har stor betydning som levested for visse fugle i udpegningsgrundlaget.

Overordnet målsætning for Natura 2000-området

Det er et overordnet mål for området at sikre overdrev, riggær, tidvise våde enge, tørre heder og elle-askeskove en optimal hydrologi og drift samt tilstrækkeligt store, sammenhænge forekomstarealer. Tilsvarende er det et overordnet mål for hele Natura 2000-området at sikre naturtyperne og arterne i udpegningsgrundlaget tilstrækkelig lav påvirkning af næringsstoffer både på kort og på lang sigt.

Endvidere er det et overordnet mål at Tissø og vandløbene omkring opnår og fastholdes i en god vandkvalitet og at de mange steder grænser op til store græssede arealer af god naturkvalitet herunder kvalitet som ynglested for brushane.

Det er ligeledes et overordnet mål at området i sammenhæng med tilstødende områder på Sjælland sikrer regionen en bæredygtig bestand af odder.

Endelig er det et overordnet mål at sikre tilstrækkeligt med uforstyrrede raste- og fødesøgningsarealer for trækkende gæs og svaner samt at sikre tilstrækkeligt med tilstrækkeligt uforstyrrede og velegnede ynglelokaliteter for arterne på udpegningsgrundlaget, herunder

især for odder, dværgterne og brushane (tilstand ugunstig, bestand aftagende).

Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig drift/pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder.

Konkrete målsætninger for naturtyper og arter

Der opstilles følgende konkrete målsætninger, som fastsætter de langsigtede mål for naturtyper og arter i Natura 2000-området:

- *Naturtyper og arter skal have en gunstig bevaringsstatus.*
- *For naturtyper og for arters levesteder, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse I eller II og gunstig prognose skal udviklingen i deres areal og tilstand være stabil eller i fremgang.*
- *For naturtyper og arters levesteder, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse III-V og/eller ugunstig prognose skal udviklingen i deres natur/skovtilstand være i fremgang, således at der opnås natur/skovtilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed dertil. Det samlede areal af naturtypen/levestedet skal være stabilt eller i fremgang, hvis naturforholdene tillader det. Navnlig for skovnaturtyperne kan der være tale om en dynamisk situation, hvor det ikke nødvendigvis er de samme forekomster, der over tid bidrager til arealmålet.*
- *Naturtypeforekomster i artsklasse I målsættes til tilstandsklasse I og skal søges udvidet/sammenkædet, hvis de naturgivne forhold gør det muligt.*
- *For naturtyper og arter uden tilstandsvurderingssystem og/eller med en ukendt prognose er målsætningen gunstig bevaringsstatus. For arterne betyder det, at deres levesteder skal kunne danne grundlag for en ynglebestand/antal rastende fugle som minimum svarende til tilstanden ved direktivernes ikrafttræden eller et højere bestandsniveau, der siden da har afspejlet levestedernes bæreevne.*
- *Strandengene syd og nord for Flasken målsættes til høj naturværdi pga. forekomstens betydelige størrelse og karakteristiske flora.*
- *Naturtyperne våd hede, tidvis våd eng og surt overdrev på Fællesfolden nord for Flasken målsættes til høj naturtilstand pga. forekomsternes betydelige størrelse og karakteristiske flora.*
- *Arealet af rigkær har, så vidt det fysisk er muligt, stor grad af sammenhæng og robusthed.*
- *Forekomsten af overdrev (6210, 6120) har sammenhæng, hvor de naturgivne forhold gør det muligt.*
- *Der er tilstrækkeligt med egnede fourageringssteder og egnede ynglesteder for odder i mindst tre delområder.*

Modstridende interesser

En målsætning om gunstig bevaringsstatus for en bestemt naturtype kan indebære en nedprioritering af en anden naturtype eller art, og det er nødvendigt at foretage et valg.

Der er dog ikke i dette Natura 2000-område konstateret væsentlige konflikter af den karakter.

Indsatsprogram

Opfyldelsen af Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektivernes krav om gunstig bevaringsprognose er en opgave som strækker sig over lang tid og kræver en omfattende indsats over flere planperioder. Det er derfor nødvendigt at prioritere indsatsen i den enkelte planperiode. Den nationale prioritering af indsatsen i 1. planperiode er formuleret i 4 sigtelinjer, som lægger niveauet for indsatsen i planperioden. Sigtelinjerne er beskrevet i bilag 3.

Indsatsprogrammet der bygger på de 4 sigtelinjer beskriver indsatsen i den første planperiode 2010-2015 (for skovbevoksede fredskovs-pligtige arealer dog frem til 2021).

Indsatsprogrammet består af en række **generelle retningslinjer**, som skal sikre den eksisterende naturtilstand. De generelle retningslinjer gælder for alle arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget, og den nødvendige indsats vil efterfølgende blive konkretiseret i de kommunale/statslige handleplaner.

Indsatsprogrammet består desuden af en række **konkrete retningslinjer**, som skal sikre små naturarealer, ubeskyttede naturarealer og særligt truede arter og naturtyper. De konkrete retningslinjer giver en nærmere beskrivelse af den indsats, som i disse særlige tilfælde skal indarbejdes i de kommende handleplaner.

Indsatsprogrammet indeholder ikke bindende krav til kommunernes, Naturstyrelsens eller andre offentlige lodsejeres brug af de virkemidler og tiltag, som skal sikre den nødvendige indsats. Tiltag prioriteres og konkretiseres i handleplanerne eller i andre opfølgende tiltag.

Indsatsprogrammet for Natura 2000-området omfatter nedenstående generelle og konkrete retningslinjer, som tillige er vist oversigtligt i bilag 2.

Generelle retningslinjer

Indsatser efter sigtelinje 1. Areal og tilstand af udpegede naturtyper og levesteder for udpegede arter må ikke gå tilbage eller forringes.

- 1.1 Reduktion af kvælstof-deposition fra luften på områdets habitatnaturtyper sker ved administration af husdyrgodkendelsesloven, der med ændringen af 10. februar 2011 har fastlagt et

særligt beskyttelsesniveau af hensyn til bevaringsmålsætningen i Natura 2000-planlægningen. Den øvrige tilførsel af næringsstoffer til naturtyperne reduceres, herunder fra dræntilløb og fodring. For marine naturtyper, søer og vandløb reguleres tilførslen af næringsstoffer via vandplanen.

- 1.2 *Der sikres den for naturtyperne (rigkær (7230) og tidvis våd eng (6410) mest hensigtsmæssige hydrologi i hele området. Tiltaget vil samtidigt have en betydelig positiv effekt på fourageringsmuligheder og fødegrundlag for bl.a. rørhøg, rørdrum, brushane og odder. Det undersøges nærmere, hvor der er behov for at skabe en mere hensigtsmæssig hydrologi i skovnaturtyperne, og disse steder sikres den for skovnaturtyperne mest hensigtsmæssig hydrologi.*
- 1.3 *De lysåbne terrestriske naturtyper herunder hele forekomsten af tørt kalksandoverdrev (6120) sikres en hensigtsmæssig ekstensiv drift og pleje.*
- 1.4 *Vandløb med vandplanter sikres gode fysiske og kemiske forhold samt kontinuitet (en evt. indsats i 1. planperiode løftes af vandplanen).*
- 1.5 *Skovnaturtyperne sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje. I særlige tilfælde kan permanent ophør af drift i skovnaturtyper (urørt skov) være nødvendig for at opfylde direktivforpligtigelsen, primært på arealer, som i forvejen i en længere periode har haft minimal eller ingen hugst.*
- 1.6 *Der sikres tilstrækkeligt med velegnede levesteder for odder, brushane, rørdrum, rørhøg, havørn, fiskeørn, pigsmørling, dværgterne og stor vandsalamander.*
- 1.7 *Der sikres levesteder med individuel hensyntagen til den enkelte arts sårbarhed overfor forstyrrelser for odder, brushane, rørdrum, rørhøg, havørn, fiskeørn og dværgterne.*
- 1.8 *Invasive arter (især rynket rose) bekæmpes og deres spredning forebygges.*

Konkrete retningslinjer

Indsatser efter sigtelinje 2. Små og fragmenterede habitatnaturtyper og levesteder for arter, som ikke kan opretholdes ved drift af det nuværende areal alene, sikres ved arealudvidelse, sammenkædning af arealer, pleje af naboarealer og/eller etablering af spredningskorridorer.

- 2.1 *Arealet af rigkær søges udvidet i størrelsesordenen 3-5 ha gennem etablering af hensigtsmæssig drift og evt. rydning af krat på potentielle rigkærs-arealer og/eller på naboarealer til kortlagte rigkær (samme ordlyd som pkt. 4.3).*
- 2.2 *Arealet af overdrev søges, hvor det er fysisk muligt, udvidet ved etablering af græsning og evt. kratrydning på tidligere overdrevsarealer.*

Indsatser efter sigtelinie 3. Naturtyper og levesteder, som ikke er beskyttet af natur- og miljølovgivningen skal sikres.

- 3.1 *Skovnaturtyper sikres. Der kan dog være tale om en dynamisk situation, hvor det ikke nødvendigvis er de samme forekomster, der over tid bidrager til sikring af en skovnaturtype.*
- 3.2 *Konstaterede forekomster af habitatnaturtyper, der ikke er omfattet af lovgivningen, sikres mod ødelæggelse.*
- 3.3 *Forekomster af naturtypen "flodmunding" sikres en fri, ureguleret dynamik.*

Indsatser efter sigtelinie 4. Der skal gøres en særlig indsats for naturtyper og arter, hvis biogeografiske status er i fare for at blive alvorligt forringet i 1. planperiode.

- 4.1 *Livsbetingelserne for odder forbedres i vandløbs-systemet ved generelt at genskabe en mere naturnær hydrologi.*
- 4.2 *Odderen sikres tilstrækkeligt med uforstyrrede opholds- og ynglemuligheder.*
- 4.3 *Arealet af rigkær søges udvidet i størrelsesordenen 3-5 ha gennem etablering af græsningsdrift og evt. rydning af krat på potentielle rigkærs-arealer og/eller på naboarealer til kortlagte rigkær (ordlyd som i pkt. 2.1).*
- 4.4 *Naturlig hydrologi reetableres på i størrelsesordenen 15-35 ha, med henblik på at skabe bedre livsbetingelser for brushane og odder. Tiltaget vil som afledt effekt også forbedre tilstanden for andre fuglearter på udpegningsgrundlaget, som Danmark har et særligt ansvar for (gulliste-arterne: rørhøg, rørdrum, havørn og grågåse). Endelig vil reetableringen forbedre livsbetingelserne for en lang række dyr og planter i området samt forbedre vandkvaliteten i Halleby Å og Tissø.*
- 4.5 *Vandløbsvedligeholdelsen ophører eller ændres på udvalgte vandløbsstrækninger med henblik på at skabe en mere naturlig hydrologi i lavbundsarealerne langs vandløb og herved skabe bedre livsbetingelser for brushane og odder. Indsatsen gennemføres via vandplanen.*

Forslag til virkemidler

Kommunerne, Naturstyrelsen og andre offentlige lodsejere/myndigheder udarbejder handleplaner, vælger virkemidler og foretager den konkrete forvaltning indenfor rammerne af indsatsprogrammet. Mulige virkemidler nævnt i bilag 2 skal derfor betragtes som eksempler på, hvorledes indsatsprogrammet kan gennemføres.

Sammenhæng og synergi med vandplan

Natura 2000-planen er koordineret med vandplanen. Ifølge Vandrammedirektivet må tilstanden af vandområderne ikke forringes, og vandplanens indsatsprogram vil generelt forbedre den eksisterende vandkvalitet i større søer, vandløb, fjorde og kystvande. Forbedringen sker ved reduktion i tilførslen af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer

samt stedvis sikring af en mere naturlig hydrologi i ådale. Vandplanen vil desuden forbedre de fysiske forhold og sikre kontinuiteten på udvalgte vandløbsstrækninger. Disse indsatser forventes i de fleste tilfælde at bidrage til at forbedre tilstanden i de vandafhængige habitatnaturtyper og i levestederne for de arter, der er tilknyttet vand. Der er gode muligheder for at opnå andre synergieffekter mellem de 2 planer, men i enkelte tilfælde kan der opstå konflikter, f.eks. hvor indsats efter vandplanen medfører oversvømmelser af habitatnaturtyper eller levesteder for arter.

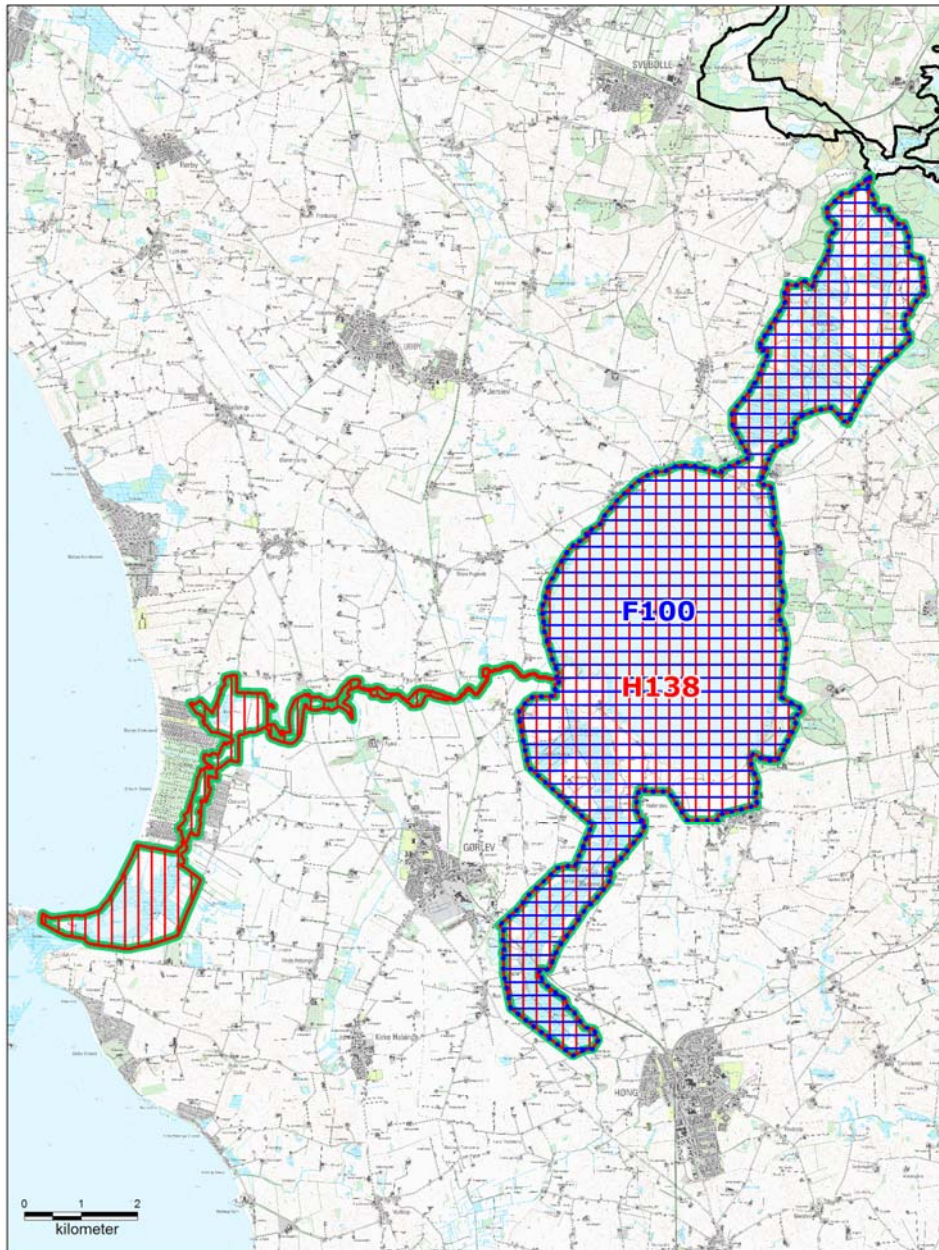
Planlagt indsats efter vandplanen der kan påvirke udpegningsgrundlaget i et Natura 2000-område væsentligt, skal konsekvensvurderes i henhold til habitatdirektivets artikel 6, stk. 3. Indsatsen kan i givet fald kun gennemføres, hvis det på grundlag af bedste faglige viden dokumenteres, at aktiviteten ikke vil skade bevaringsmålsætningen for området. Potentielle konflikter mellem Vand- og Natura 2000-planen skal som udgangspunkt afdækket i forbindelse med vedtagelse af vandplanen.

Strategisk miljøvurdering

I medfør af Bekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 af lov om miljøvurdering skal der foretages en miljøvurdering af planer og programmer, der omhandler fysisk planlægning og arealanvendelse, eller som kan påvirke et internationalt beskyttelsesområde væsentligt.

I bilag 4 er der udarbejdet en miljørapport, der belyser konsekvenserne ved at gennemføre Natura 2000-planen for område nr. N 157 Åmose, Tissø, Halleby Å og Flasken.

Bilag 1. Kort over Natura 2000-områdets placering og afgrænsning

Natura 2000-område N157 Åmose, Tissø, Halleby Å og Flasken

Natura 2000-område N157	Fuglebeskyttelsesområde
Øvrige Natura 2000-områder	Habitatområde

Bilag 2. Opsummering af Natura 2000-planen og mulige virkemidler

En opsummering af Natura 2000-planens indhold, mål og indsatsprogram findes samlet i Bilag 2 - opdelt på de naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget for det på gældende Natura 2000-område.

Se www.naturstyrelsen.dk – under opslag om plan for dette Natura 2000-område.

Bilaget indeholder endvidere en oversigt over mulige virkemidler, der er eksempler på, hvordan indsatsprogrammet kan gennemføres.

Sammen med bilag 2 findes på hjemmesiden baggrundsmateriale for planerne samlet i basisanalyse og tillæg til basisanalyse samt henvisning til kort over forekomst af de kortlagte og tilstandsvurderede naturtyper.

Bilag 3. Væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver

Ved igangsætningen af Natura 2000-planprocessen blev der identificeret en række væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver. På baggrund heraf blev der opstillet 4 sigtelinjer, der formulerer prioriteringen af den nødvendige indsats. Sigtelinjerne sætter dermed rammerne for Natura 2000-planlægningen.

De overordnede rammer er formuleret i nedenstående bilag. Teksten indgik i idéfasen for vand- og naturplanlægningen, juni – december 2007.

Antallet af naturtyper, der kortlægges og tilstandsvurderes er siden udvidet.

Væsentlige naturopgaver

Miljøministeriet har udarbejdet en oversigt over væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver i Natura 2000-planlægningen. Det er de opgaver, som tillægges den højeste prioritet i 1. planperiode fra 2010 til 2015:

Væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver i Natura 2000-planlægningen:

Danmark er ifølge Habitatdirektivet forpligtiget til at iværksætte de nødvendige foranstaltninger, der sikrer eller genopretter en gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, der udgør habitatområdernes udpegningsgrundlag.

Samtidig er Danmark forpligtet til, via gennemførelsen af Fuglebeskyttelsesdirektivet, at træffe egnede foranstaltninger med henblik på at beskytte yngle- og rasteområder for en række fuglearter.

Væsentlige trusler mod naturen

En række faktorer udgør de væsentligste trusler mod de direktivudpegede naturtyper og arter:

Næringsstofbelastning medfører markante forringelser af terrestriske naturtyper, søer, vandløb og kystnære farvande først og fremmest som følge af gødsning, afstrømning fra markarealer og kvælstofnedfald. Store mængder næringsstoffer i naturen fremmer ensartede næringskrævende artssamfund på bekostning af et alsidigt plante- og dyreliv og medfører forringede forhold for den biologiske mangfoldighed og naturtyper og arter;

Tilgroning ændrer på afgørende vis levevilkårene for en række plante- og dyrearter, herunder fuglene. Det truer også især lysåbne naturtyper som moser, enge, klitter, heder, overdrev men også egeskove ofte som følge af manglende eller utilstrækkelig drift;

Fragmentering skaber isolation af arternes bestande, hvorved de risikerer at uddø. Foruden et direkte tab af naturareal, forringes de eksisterende naturtypers tilstand og deres økologiske funktioner;

Udtørring er en vedvarende trussel mod mange våde naturtyper og de tilhørende arter som følge af en ændring i de naturlige vandforhold;

Invasive arter er ikke hjemmehørende arter, der spreder sig. De optager plads og fortrænger det oprindelige plante- og dyreliv og findes i dag på mange naturarealer;

Forstyrrelse kan være en afgørende faktor navnlig for truede og sårbare arter, der på grund af levevis og specifikke krav til levested, vil være følsomme overfor menneskelige aktiviteter.

Ofte vil truslerne påvirke i samme retning. For eksempel er tilgroning ofte en effekt af næringsstofbelastning og udtørring, tillige er presset på mange arter højt på grund af fragmentering, og det øges yderligere med forekomst af for eksempel invasive arter og menneskelig forstyrrelse.

Overordnet målsætning

Målsætningen er, at de udpegede naturtyper og arter på sigt opnår "gunstig bevaringsstatus". Der skal opstilles en langsigtet målsætning for hvert af de udpegede Natura 2000-områder.

Målsætningen rækker udover 1. planperiode og beskriver en tilstand, der tager hensyn til potentialet i de lokale naturforhold og i de udpegede områder som helhed.

Sigtelinjer for indsatsen i 1. planperiode

Natura 2000-planen skal under hensynstagen til den overordnede målsætning opstille konkrete retningslinjer for indsatsen i 1. planperiode for hvert enkelt beskyttelsesområde. Det kan være en indsats, som strækker sig ud over planperioden, men som skal iværksættes nu.

Opfyldelsen af Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektivernes krav om "gunstig bevaringsstatus" er en opgave, som strækker sig over lang tid og kræver en omfattende indsats. Det er derfor nødvendigt at prioritere og målrette indsatsen i den enkelte planperiode. Den nationale prioritering af indsatsen i 1. planperiode fokuserer på at sikre naturtilstanden for udpegede naturtyper og bestandene for udpegede arter. Der vil på baggrund af naturmæssige forskelligheder være regionale forskelle i gennemførelsen af indsatsen.

Sikring af naturtilstanden af eksisterende naturarealer og arter i beskyttelsesområderne

Ifølge direktiverne skal de naturtyper og arter, der udgør områdernes

udpegningsgrundlag, have en gunstig bevaringsstatus. Der er således en forpligtigelse til at sikre naturen mindst samme tilstand som ved direktivernes ikrafttræden. Dette kræver ofte en løbende driftsindsats og en vedvarende indsats mod næringsstofbelastningen på de eksisterende naturarealer for at opretholde eller genoprette dem i samme tilstand.

Sikring af de små naturarealer

De små naturarealer er ofte i dårlig naturtilstand, blandt andet fordi de er så små, at påvirkningen fra omgivende arealer har stor betydning. En udvidelse af små naturarealer indenfor beskyttelsesområderne samt eventuelt sammenkædning af arealer via spredningskorridorer og trædesten kan være nødvendig for at opretholde naturtilstanden også på længere sigt.

Sikring af naturtyper og levesteder som lovligt kan ødelægges

Der skal ske en sikring af de naturtyper og levesteder, der ikke er beskyttet mod aktiviteter, som direkte kan ødelægge dem. Det drejer sig for eksempel om skovens naturtyper og sten- og boblerev på havet. Der vil derudover være andre ikke beskyttede levesteder for visse af direktivernes arter, hvor en sikring kan være nødvendig, for eksempel for visse fuglearter.

Indsats for truede naturtyper og arter

For naturtyper og arter, hvis status på landsplan er i fare for at blive voldsomt forringet i 1. planperiode, og hvor der er en fare for, at de forsvinder fra den danske natur på sigt kan en egentlig naturgenopretningsindsats og/eller målrettet drift være nødvendig. Som eksempler på truede naturtyper og arter kan nævnes højmoser, eremit og sortterne.

Natura 2000-planlægningen fastlægger desuden retningslinjer for myndighedernes skønsmæssige beføjelser efter lovgivningen i øvrigt.

Natura 2000 og Vandrammedirektivet

Gennemførelsen af Vandrammedirektivet og vandplanerne forventes at bidrage til at imødegå nogle af ovennævnte trusler. Eksempelvis genskabes nye naturområder i ådale, og vandkvaliteten vil blive forbedret. Omfanget af synergieffekten mellem Natura 2000 og Vandrammedirektivet vil blive tydelig undervejs i planprocessen. For vandforekomster, der også er omfattet af Natura 2000-direktiverne, vil det strengeste af miljømålene være gældende.

Med målbekendtgørelsen er der fastlagt nærmere retningslinjer for fastsættelse af mål i Natura 2000-områderne og defineret en 5-trinsskala for naturtilstanden i 18 lysåbne naturtyper. Et tilsvarende tilstandssystem er under udarbejdelse for de 10 skovnaturtyper og for direktivernes arter. På et senere tidspunkt vil et tilstandssystem for såvel de ferske som de marine naturtyper blive udarbejdet.

Sikring af de små naturarealer

De små naturarealer er ofte i dårlig naturtilstand, blandt andet fordi de er så små, at påvirkningen fra omgivende arealer har stor betydning. En udvidelse af små naturarealer indenfor beskyttelsesområderne samt eventuelt sammenkædning af arealer via spredningskorridorer og trædesten kan være nødvendig for at opretholde naturtilstanden også på længere sigt.

Sikring af naturtyper og levesteder som lovligt kan ødelægges

Der skal ske en sikring af de naturtyper og levesteder, der ikke er beskyttet mod aktiviteter, som direkte kan ødelægge dem. Det drejer sig for eksempel om skovens naturtyper og sten- og boblerev på havet. Der vil derudover være andre ikke beskyttede levesteder for visse af direktivernes arter, hvor en sikring kan være nødvendig, for eksempel for visse fuglearter.

Indsats for truede naturtyper og arter

For naturtyper og arter, hvis status på landsplan er i fare for at blive voldsomt forringet i 1. planperiode, og hvor der er en fare for, at de forsvinder fra den danske natur på sigt kan en egentlig naturgenopretningsindsats og/eller målrettet drift være nødvendig. Som eksempler på truede naturtyper og arter kan nævnes højmoser, eremit og sorterne.

Natura 2000-planlægningen fastlægger desuden retningslinjer for myndighedernes skønsmæssige beføjelser efter lovgivningen i øvrigt.

Natura 2000 og Vandrammedirektivet

Gennemførelsen af Vandrammedirektivet og vandplanerne forventes at bidrage til at imødegå nogle af ovennævnte trusler. Eksempelvis genskabes nye naturområder i ådale, og vandkvaliteten vil blive forbedret. Omfanget af synergieffekten mellem Natura 2000 og Vandrammedirektivet vil blive tydelig undervejs i planprocessen. For vandforekomster, der også er omfattet af Natura 2000-direktiverne, vil det strengeste af miljømålene være gældende.

Med målbekendtgørelsen er der fastlagt nærmere retningslinjer for fastsættelse af mål i Natura 2000-områderne og defineret en 5-trinsskala for naturtilstanden i 18 lysåbne naturtyper. Et tilsvarende tilstandssystem er under udarbejdelse for de 10 skovnaturtyper og for direktivernes arter. På et senere tidspunkt vil et tilstandssystem for såvel de ferske som de marine naturtyper blive udarbejdet.

Bilag 4. Miljørapport for Natura 2000-planen

Miljørapport for N 157 – Åmose, Tissø, Halleby Å og Flasken

- kan læses på Naturstyrelsen hjemmeside, se www.naturstyrelsen.dk under opslag om plan for dette Natura 2000-område.

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.nst.dk